

Nr 81.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1938 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till hushållningssällskapen jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkt 91, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1938/1939 beräkna till Bidrag till hushållningssällskapen ett förslagsanslag av 3,690,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 3 mars 1938 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 232, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

- 1) till Bidrag till hushållningssällskapen för budgetåret 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av 3,651,500 kronor;
- 2) till Utbildningskurs för hemkonsulenter för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft följande vid riksdagens början väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1:o) I:17 av herr *Gabrielsson m. fl.* likalydande med II: 24 av herr *Sandberg m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att statsbidrag får utgå till avlönande av ytterligare fyra vandringsrättare i Västerbottens län, samt att nio inom länets lappmark verksamma vandringsrättare måtte helt bekostas av statsmedel, och att till bidrag till hushållningssällskapen för budgetåret 1938/1939 beräknas ett förslagsanslag av 3,718,000 kronor;

2:o) I: 20 av herr *Nilsson, Bernhard m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta öka det uti statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, sid. 157, föreslagna anslaget till avlönande av vandringsrättare från 186,000 till 188,000 kronor i syfte att Jönköpings läns hushållningssällskap skall kunna av Kungl. Maj:t beviljas statsbidrag för år 1938 till avlönande av två vandringsrättare och att punktens slutsumma bestämmes till 3,692,000 kronor;

3:o) I: 37 av herr *Nilsson, Bernhard*, likalydande med II: 112 av herr *Olsson* i Staxäng *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta höja det allmänna statsanslaget till rikets hushållningssällskap till dess ursprungliga belopp, d. v. s. 3.0 miljoner kronor; samt

4:o) I: 186 av herrar *Domö* och *Mannerskantz* likalydande med II: 299 av herr *Kyling*, vari hemställt, att riksdagen må under Bidrag till hushållningssällskapen för budgetåret 1938/1939 anvisa ett belopp av 51,000 kronor till avlönande av täckdikningsförmän och att alltså hela anslaget till hushållningssällskapen måtte utgå med ett till 3,715,000 kronor förhöjt belopp.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Bidrag till hushållningssällskapens allmänna verksamhet m. m.

Departementschefen har i fråga om bidrag till hushållningssällskapens allmänna verksamhet m. m. anfört följande:

»Vad först angår medelsanvisningen till hushållningssällskapens allmänna verksamhet anser jag mig icke kunna biträda lantbruksstyrelsens förslag om beloppets ökning. För ändamålet torde sålunda för budgetåret 1938/1939 böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 2,800,000 kronor, att fördelas mellan de skilda sällskapen enligt gällande grunder.

Mot lantbruksstyrelsens framställning om medelsanvisning dels för utlämnande av bidrag till avlönande under 1938 av sekreterare hos hushållningssällskapen med 172,000 kronor, dels för utlämnande av bidrag till avlönande under samma år av 59 jordbrukskonsulenter med 332,000 kronor, dels ock till förvaltningsbidrag för nämnda tid till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden med 98,000 kronor har jag intet att erinra.

Vad vandringsrättarna beträffar har, såsom av det föregående framgår, Kungl. Maj:t och riksdagen såväl 1936 som 1937 avvisat framställningar om ökning av vandringsrättarnas avlöningsförmåner. Då emellertid den ifrågasatta utredningen angående den till hushållningssällskapen knutna konsulentverksamheten ej torde kunna igångsättas förrän tidigast under nästa år, torde frågan om vandringsrättarnas avlöningsförmåner böra upptagas till behandling. Jag vill förorda att vandringsrättarna från och med den 1 juli 1938 må komma i åtnjutande av provisorisk avlöningsförbättring å 500 kronor för år att utgå av statsmedel. I samband härmed bör sådan ändring ske i gällande bestämmelser i ämnet, att såsom villkor för bidrags erhållande föreskrives att vandringsrättares kontanta grundlön skall utgöra minst 2,500 kronor. Till denna fråga torde jag få återkomma sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan. Nu föreslagen provisorisk avlöningsförbättring bör på intet sätt binda en blivande utredning rörande hushållningssällskapens befattningshavare. I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag, att för nästa budgetår böra beräknas medel för bidrag till avlönande av ytterligare sex vandringsrättare, nämligen för en dylik befattningshavare hos ettvar av Kronobergs läns, Kristianstads läns, Älvsborgs läns södra, Skaraborgs läns, Västmanlands läns och Gävleborgs läns hushållningssällskap. Antalet vandrings-

rättare, till vilkas avlönande statsbidrag utgår, skulle härigenom komma att ökas från 87 till 93. Då den av mig förordade provisoriska avlöningsförbättringen till ifrågavarande befattningshavare skulle utgå från och med den 1 juli 1938, torde för budgetåret 1938/1939 böra anvisas medel för bidrag till avlönande under 1938 av 93 vandringsrättare med $(93 \times 1,500 + 93 \times 250 =)$ 162,750 kronor.

Framställningarna från Västerbottens och Norrbottens läns hushållningssällskap om statsbidrag dels för anställande av ytterligare befattningshavare, dels ock för bestridande av övriga omkostnader för vissa befattningshavare anser jag mig ej kunna biträda. Av de särskilda medel, som riksdagen kan komma att anvisa för åtgärder till det norrländska jordbrukets höjande, torde — därest så visar sig nödvändigt — erforderligt belopp i form av administrationsbidrag kunna ställas till sällskapens förfogande för avlönande av den arbetskraft, som kan bli erforderlig för ifrågavarande särskilda stödåtgärders genomförande. Vid sådant förhållande anser jag det ej lämpligt att föregripa den kommande utredning angående den till hushållningssällskapen knutna konsulentverksamheten, som omnämnts i 1937 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 85, genom att redan nu bevilja medel för avlönande av flera jordbrukskonsulenter och vandringsrättare hos dessa hushållningssällskap.

Vad slutligen angår medel för utlämnande av bidrag till avlönande av täckdikningsförmän torde dessa böra beräknas till oförändrat belopp, 26,000 kronor.»

I *motionerna I: 37 = II: 112* har yrkats, att hushållningssällskapens allmänna anslag höjes från 2,800,000 kronor till 3,000,000 kronor.

Motionerna I: 17 och II: 24 avse, bland annat, anställandet av ytterligare 4 vandringsrättare i Västerbottens län.

I *motionen I: 20* äskas anslag till avlönande av ytterligare en vandringsrättare i Jönköpings län.

Motionerna I: 186 = II: 299 innebär en höjning av anslaget till avlönande av täckdikningsförmän från 26,000 kronor till 51,000 kronor.

Förvaltningsbidrag till förmedlare av lån från jordbrukets maskinlånefond.

Kungl. Maj:t har den 25 februari 1938 till riksdagen avlåtit proposition, nr 217, angående vissa åtgärder till främjande av gemensam maskinanvändning inom det mindre jordbruket. Bland annat innefattar nämnda proposition förslag om inrättande av en jordbrukets maskinlånefond.

I det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet har departementschefen förordat, att förmedlingen av lån från ifrågavarande fond borde handhavas av hushållningssällskapen samt angivit grunderna för den ersättning, som borde utgå till sällskapen för nämnda förmedlingsverksamhet.

Under åberopande av de skäl, som departementschefen därvid andragit har Kungl. Maj:t föreslagit, att för ifrågavarande ändamål beräknas ett belopp av 15,000 kronor för nästa budgetår.

Hemkonsulentutredningens förslag.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juni 1937 har chefen för jordbruksdepartementet såsom sakkunniga för utredning angående åtgärder för ordnandet av hemkonsulentverksamheten å landsbygden och i samband därmed stående frågor tillkallat byråchefen i lantbruksstyrelsen O. A. Pettersson, tillika ordförande, inspektrisen över undervisningen vid lanthushållsskolor, fröken Ingrid Osvald, ordföranden i svenska landsbygdens kvinnoförbund, fru Ingeborg Friberg, Tegnaby, och ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren K. H. Gustafson i Dädesjö. De sakkunniga, som antagit benämningen »hemkonsulentutredningen», hava den 20 januari 1938 inkommit med förslag rörande statens medverkan för anställande av hemkonsulenter å landsbygden m. m. Häröver hava infordrade yttranden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, samtliga hushållningssällskap samt styrelserna för Fredrika-Bremer-förbundets lanthushållningsseminarium och fackskolans för huslig ekonomi lanthushållningsseminarium.

Hemkonsulentföreningen har hemställt,

att statsmedel från och med den 1 januari 1939 måtte ställas till hushållningssällskapens förfogande för anställande av hemkonsulenter,

att för budgetåret 1938/1939 måtte anvisas ett belopp av 49,900 kronor för ändamålet,

att för sagda budgetår måtte anvisas ett belopp av 8,000 kronor för anordnande av en särskild utbildningskurs för hemkonsulenter,

att sådan ändring måtte vidtagas i kungörelsen den 24 april 1936 (nr 112) angående understöd av statsmedel åt vissa elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter m. m., att understöd med en krona 50 öre om dagen kunde utgå jämväl till deltagare i husmoders- och specialkurser, vilka anordnades för i mindre jordbruk deltagande kvinnor, samt

att från och med den 1 juli 1938 måtte inrättas en byråinspektörsbefattning å lantbruksstyrelsens undervisningsbyrå.

Departementschefen har i fråga härom anfört följande:

»Av den verkställda utredningen och de däröver avgivna yttrandena framgår, att ett stort behov synes föreligga av en organiserad upplysnings- och undervisningsverksamhet för husmödrarna å landsbygden. Hemkonsulentutredningens förslag att nämnda behov tillgodoses genom att statsbidrag anvisas till anställande av hemkonsulenter, synes mig innebära en godtagbar lösning av frågan.

Lika med hemkonsulentutredningen vill jag förorda, att statsbidrag anvisas för anställande från och med den 1 januari 1939 av 28 hemkonsulen-

ter. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fördela de medel, som kunna komma att anvisas för detta ändamål, mellan hushållningssällskapen. Då fyra sällskap ansett det tveksamt om de kunna anställa hemkonsulent, torde vid denna fördelning de av Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott framförda önskemålen om anvisande av statsbidrag till ytterligare en hemkonsulent hos ett vart av nämnda sällskap, utöver av utredningen föreslaget antal, möjligen kunna tillgodoses.

Beträffande utredningens förslag att hemkonsulentverksamheten skulle ställas under lantbruksstyrelsens överinseende finner jag ej anledning biträda detsamma, då lantbruksstyrelsen beträffande hushållningssällskapens övriga konsulentverksamhet icke äger dylik befogenhet. Det behov av vägledning rörande hemkonsulentverksamheten, som till att börja med torde komma att förefinnas, synes i stället kunna tillgodosas genom samarbete mellan lantbruksstyrelsen och hushållningssällskapens förvaltningsutskott. I likhet med statskontoret och lantbruksstyrelsen kan jag ej heller biträda förslaget om inrättande från och med den 1 juli 1938 av den byråinspektörstjänst, som föreslagits av 1936 års lantbruksundervisningskommitté. Denna fråga synes nämligen böra upptagas till avgörande först i samband med prövningen av nämnda kommittés förslag.

Vad härefter angår utredningens förslag om understöd till mindre bemedlad deltagare i husmoders- och specialkurs vill jag med hänsyn till att kursdeltagarna även torde vara i behov av bidrag till täckande av kostnaderna för anskaffande av arbetshjälp i hemmen under kurstiden förorda, att detta understöd bestämmes till 2 kronor 50 öre för dag. Jag torde i detta sammanhang få erinra, att Kungl. Maj:t den 11 februari 1938 avlätit proposition, nr 131, angående statsunderstödd premiering av mindre jordbruk m. m. I det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet förordade jag att i fråga om specialkurserna möjlighet bereddes hushållningssällskapen att erhålla statsbidrag för bestridande av halva kostnaden för kursdeltagares resa i billigaste klass å järnväg, båt eller med omnibus från deltagarens hemstation till platsen för kursen närmast belägna station.

Vidkommande frågan om hemkonsulents arbetsuppgifter torde utredningens förslag härutinnan kunna godtagas. Därvid förutsätter jag, att lantbruksstyrelsen, å vilken det torde ankomma att — i likhet med vad fallet är beträffande jordbrukskonsulenter — godkänna hushållningssällskaps instruktion rörande hemkonsulents arbetsuppgifter och åligganden, tillses, att dylik konsulent ej anförtros allt för stort verksamhetsfält.

Beträffande de av utredningen förordade kompetensvillkoren ha i flera yttranden uttalats, att då framgången av hemkonsulentverksamheten i hög grad vore beroende av konsulentens personliga egenskaper, alltför stränga fordringar ej borde uppställas på de sökandes teoretiska kunskaper. Vidare har framhållits, att deltagande i den föreslagna särskilda utbildningskursen ej borde föreskrivas såsom oefftergivligt villkor för kompetensförklaring av redan i tjänst varande hemkonsulent. Enligt min mening bör vid den pröv-

ning av sökandenas kompetens, som torde få ankomma på lantbruksstyrelsen, hänsyn i första hand tagas till de av utredningen angivna kompetensfordringarna jämte vederbörandes personliga egenskaper. Det torde dock kunna inträffa fall, där ett frångående av de formella kompetensfordringarna kan visa sig lämpligt. Jag avser härvid bland annat kompetensförklaring av redan nu hos hushållningssällskap anställda hemkonsulenter, vilka som regel icke böra vara skyldiga att underkasta sig ytterligare utbildning för att erhålla dylik kompetensförklaring. I en blivande kungörelse i ämnet torde, liksom beträffande jordbrukskonsulent, endast böra föreskrivas, att hemkonsulent skall förklaras kompetent av lantbruksstyrelsen.

I vissa yttranden har framhållits, att den föreslagna särskilda utbildningskursen syntes vara onödigt lång. Jag anser att det bör tagas under övervägande, huruvida icke en kortare kurs kan anses tillräcklig. Det torde få ankomma på lantbruksstyrelsen att planlägga och anordna ifrågavarande kurs. Jag förutsätter, att lantbruksstyrelsen vid denna planläggning tager frågan om kursens längd under övervägande. Av lantbruksstyrelsen utarbetad kursplan torde böra underställas Kungl. Maj:t för godkännande. Beträffande stipendierna kan jag ej förorda någon höjning av desamma utöver vad utredningen föreslagit. Stipendierna torde främst böra tilldelas de elever, som ha de högsta resekostnaderna.

Vidkommande de av utredningen föreslagna löneförmånerna har statskontoret med hänsyn till hemkonsulent åliggande arbetsuppgifter icke ansett sig kunna tillstyrka högre grundlön än 2,800 kronor för år. Detta belopp motsvarar begynnelselönen för lärarinna vid lantbruksskola med två längre kurser jämte värdet av henne tillkommande bostadsförmån beräknad till 300 kronor för år. Vid bedömandet av förevarande fråga synes hänsyn böra tagas till, att innevarande års riksdag godtagit av Kungl. Maj:t framlagt förslag om provisorisk avlösningsförbättring åt föreståndarinna och lärarinna vid lantbruksskola med 10 procent å grundlönen, vilket för lärarinna gör 250 kronor för år. Vidare torde böra beaktas, att hemkonsulents levnadsomkostnader i regel bliva högre än lantbrukslärarynnas. Med hänsyn härtill torde lönen för hemkonsulent icke böra sättas lägre än till 3,200 kronor för år, vartill böra komma tre ålderstillägg à 300 kronor efter 5, 10 och 15 års tjänstetid. Däremot synes icke provisorisk avlösningsförbättring böra utgå å hemkonsulents avlöning.

Vad angår frågan om behovet av statsbidrag för ifrågavarande verksamhet har i ett flertal yttranden framhållits, att anställandet av hemkonsulenter skulle förorsaka sällskapen betungande kostnader för resekostnads- och traktamentsersättningar till nämnda konsulenter. Jag vill med anledning härav erinra, att ej mindre än åtta hushållningssällskap redan nu på egen bekostnad ha anställt hemkonsulenter. För dessa hushållningssällskap kommer det av mig förordade förslagets genomförande att innebära en avsevärd lättning. Det torde kunna förväntas, att även flertalet övriga hushållningssällskap skola se sig i stånd att åtaga sig de kostnader, som ett anställande av statsavlönad hemkonsulent komme att medföra. Skulle svårigheter här-

utinnan visa sig föreligga, torde frågan om bidrag till rese- och traktamentskostnader för hemkonsulenterna senare få upptagas till prövning.

För hemkonsulentverksamheten skulle sålunda för nästa budgetår böra beräknas 45,700 kronor till statsbidrag för avlönande av hemkonsulenter, samt 8,000 kronor för anordnande av särskild utbildningskurs eller tillhoppa 53,700 kronor.»

Kungl. Maj:ts anslagsäskanden.

Departemenstchefen har sammanfattningsvis anfört följande:

»För budgetåret 1938/1939 torde alltså böra anvisas medel dels för statsbidrag till hushållningssällskapens allmänna verksamhet med 2,800,000 kronor, till avlönande av hos hushållningssällskapen anställda sekreterare, jordbrukskonsulenter, hemkonsulenter, vandringsrättare och täckdikningsförmän med respektive 172,000, 332,000, 45,700, 162,750 och 26,000 kronor, samt till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden och jordbrukets maskinlånefond med respektive 98,000 och 15,000 kronor dels ock för anordnande av särskild utbildningskurs för hemkonsulenter med 8,000 kronor. Det för utbildningskursen erforderliga beloppet torde böra upptagas under ett särskilt reservationsanslag benämnt Utbildningskurs för hemkonsulenter.

Sammanlagt skulle alltså under förslagsanslaget till Bidrag till hushållningssällskapen böra för budgetåret 1938/1939 uppföras ett belopp av (2,800,000 + 172,000 + 332,000 + 45,700 + 162,750 + 26,000 + 98,000 + 15,000 =) i runt tal 3,651,500 kronor, innebärande en anslagsökning i jämförelse med löpande budgetår av 95,500 kronor. Under reservationsanslaget till Utbildningskurs för hemkonsulenter torde böra upptagas ett belopp av 8,000 kronor.»

Vidkommande till en början medelsanvisningen till hushållningssällskapens allmänna verksamhet vill utskottet erinra, att utskottet i sitt utlåtande nr 80 i anledning av väckt motion angående skäligen administrationsbidrag till hushållningssällskapen för deras verksamhet i samband med vissa stödåtgärder tillstyrkt en utredning i motionens syfte samt begärt framläggande för nästkommande års riksdag av de förslag, som kunna av utredningen förmedlas. På grund härav anser sig utskottet — ehuru skäl tala för att, på sätt yrkats i motionerna I: 37 och II: 112, nu höja det allmänna anslaget till hushållningssällskapen till 3,000,000 kronor — likväl icke böra tillstyrka högre medelsanvisning för ändamålet än Kungl. Maj:t äskat eller 2,800,000 kronor.

Utskottet.

I fråga om Kungl. Maj:ts framställningar om medelsanvisning dels för utlämnande av bidrag till avlönande under år 1938 av sekreterare hos hushållningssällskapen med 172,000 kronor, dels för utlämnande av bidrag till avlönande under samma år av 59 jordbrukskonsulenter med 332,000 kronor, dels ock till förvaltningsbidrag för nämnda tid till förmedlare av lån från täckdikningslånefonden med 98,000 kronor har utskottet intet att erinra.

Angående vandringsrättarnas avlöningsförmåner tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag, att dessa från och med den 1 juli 1938 komma i åtnjutande av provisorisk avlöningsförbättring å 500 kronor för år att utgå av statsmedel. Vidkommande antalet vandringsrättare, till vilkas avlöande statsbidrag skall utgå, innebär Kungl. Maj:ts förslag en höjning från 87 till 93. Härigenom skulle bidrag utgå till avlöande av ytterligare en dylik befattningshavare hos ettvarit av Kronobergs läns, Kristianstads läns, Älvsborgs läns södra, Skaraborgs läns, Västmanlands läns och Gävleborgs läns hushållningssällskap. I motionerna I: 17 och II: 24 har begärts, bland annat, statsbidrag till ytterligare fyra vandringsrättare i Västerbottens län samt i motionen I: 20 till ytterligare en vandringsrättare i Jönköpings län. Då enligt utskottets uppfattning den utökning av antalet vandringsrättare, Kungl. Maj:t föreslagit, åtminstone för närvarande torde vara tillräcklig, kan utskottet icke tillstyrka de motionsvis härutöver framställda yrkandena.

Beträffande medel för utlämnande av bidrag till avlöande av täckdikningsförmän har Kungl. Maj:t äskat ett oförändrat belopp om 26,000 kronor, medan motionerna I: 186 och II: 299 i likhet med lantbruksstyrelsen avse en höjning av denna anvisning till 51,000 kronor. Utskottet vill icke förneka, att skäl tala för bifall till motionerna. På grund av den utredning rörande administrationsbidrag till hushållningssällskapen, som utskottet enligt vad här ovan berörts tillstyrkt, torde anslaget emellertid icke nu böra bestämmas högre än Kungl. Maj:t äskat.

Under erinran, att utskottet i sitt utlåtande nr 79 tillstyrkt bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 217 om inrättande, bland annat, av en jordbrukets maskinlånefond, biträder utskottet Kungl. Maj:ts anslagsäskande för förvaltningsbidrag till hushållningssällskapen såsom förmedlare av lån från fonden.

Kungl. Maj:ts förslag att anvisa statsbidrag till anställande av hemkonsulenter hos hushållningssällskapen kan utskottet — då enligt den verkställda utredningen och de däröver avgivna yttrandena framgår, att behov synes föreligga av en organiserad upplysnings- och undervisningsverksamhet för husmödrarna å landsbygden — biträda. Vad departementschefen anfört rörande denna verksamhets planläggning i detalj har icke föranlett någon utskottets erinran.

I anslutning till departementschefens uttalande därom att den sedan lång tid bebådade utredningen angående den till hushållningssällskapen knutna konsulentverksamheten ej torde kunna igångsättas förrän tidigast under nästa år, vill utskottet erinra om att utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 1, punkt 158, förklarar sig förutsätta, att berörda utredning igångsättes med det snaraste.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 17 och II: 24, I: 20, I: 37 och II: 112 ävensom

I: 186 och II: 299, till *Bidrag till hushållningssällskapen* för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 3,651,500 kronor;

2) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Utbildningskurs för hemkonsulenter* för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 8,000 kronor.

Stockholm den 5 maj 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Tjällgren, Alfred Andersson, Jacob Hansson, Mannerskantz, Lindbärg* och *Gottfrid Karlsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Hedlund* i Häste, *Gustafson* i Vimmerby, *Carlström, Casenberg, Andersson* i Tungelsta, *Karlsson* i Munkedal och *Gustafson* i Dädesjö.
